

На основу члана 17. Етичког Кодекса Института за криминолошка и социолошка истраживања бр. 284 од 25. децембра 2023. године, Етички одбор Института за криминолошка и социолошка истраживања на седници одржаној дана 23. јануара 2024. године усвојио је:

ПОСЛОВНИК О РАДУ

Етичког одбора

Института за криминолошка и социолошка истраживања

Основне одредбе

Члан 1.

Овим Пословником ближе се уређује начин рада, састав и поступак одлучивања Етичког одбора Института за криминолошка и социолошка истраживања (у даљем тексту: „Етички одбор, Одбор“).

Одредбе Пословника се примењују на чланове Етичког одбора и друга лица која присуствују седницама Одбора.

Значење израза

Члан 2.

Скраћени изрази употребљени у овом пословнику имају значење:

- 1) „Институт“ има значење Института за криминолошка и социолошка истраживања;
- 2) „Научно веће“ има значење Научног већа Института за криминолошка и социолошка истраживања;
- 3) „Пословник“ има значење Пословника о раду Етичког одбора Института за криминолошка и социолошка истраживања;
- 4) „Етички кодекс“ има значење Етичког кодекса Института за криминолошка и социолошка истраживања;
- 4) „Председник“ има значење председника Етичког одбора Института за криминолошка и социолошка истраживања;
- 5) „Заменик председника“ има значење Заменика председника Етичког одбора Института за криминолошка и социолошка истраживања;

Све именице употребљене у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе. Генеричка употреба мушког граматичког рода у овом тексту не искључује родно осетљив језик у актима Института.

Надлежност Етичког одбора

Члан 3.

Састав, начин избора чланова и надлежност Етичког одбора уређени су Етичким кодексом.

Етички одбор представља стручно тело Института, које се стара о поштовању и одговарајућој примени Етичког кодекса Института.

Етички одбор има следеће надлежности:

1. Заузима ставове, доноси одлуке и даје мишљење о етичким питањима од значаја за обезбеђење добре научне праксе и очување основних стандарда поступања у научно-истраживачком раду који су дефинисани Етичким кодексом Института;
2. Разматра научни и етички аспект предложених истраживачких пројеката или делова истраживачких пројеката из области које су у делокругу рада Института и даје мишљење о његовој усклађености са начелима добре научне праксе у научно-истраживачком раду;
3. Врши надзор над поштовањем етичких стандарда током реализације истраживачког пројекта или дела истраживачког пројекта за који је претходно дато позитивно мишљење о његовој усклађености са начелима добре научне праксе у научно-истраживачком раду;
4. Даје мишљење и предлаже мере које треба предузети у случају одступања од одредаба Етичког кодекса Института током реализације истраживачког пројекта или дела истраживачког пројекта за који је претходно дато позитивно мишљење о његовој усклађености са начелима добре праксе у научно-истраживачком раду;
5. Бира председника и заменика председника;
6. Доноси Пословник о раду, усваја измене и допуне Пословника;
7. Извештава о свом раду Научно веће Института најмање два пута годишње, а по потреби и чешће;
8. Обавља и друге послове предвиђене Етички кодексом.

Састав Етичког одбора

Члан 4.

Етички одбор се формира одлуком Научног већа Института.

Етички одбор има пет чланова, и то три члана из реда запослених на Институту у научном звању и два члана који су у радном односу код других научноистраживачких организација чији је научноистраживачки опус од значаја за области научноистраживачког рада Института.

Чланове Етичког одбора именује Научно веће Института, на предлог Директора, на период од четири године.

Избор председника и заменика председника

Члан 5.

Чланови Етичког одбора Института бирају међу собом председника и заменика председника Одбора.

Седницом Етичког одбора на којој се бира председник председава најстарији члан Етичког одбора.

Мандат председника Етичког одбора и заменика председника Етичког одбора траје две године, уз могућност поновног избора.

Председнику и заменику председника Етичког одбора престаје функција пре истека мандата у случају оставке или разрешења.

Етички одбор може разрешити дужности Председника, односно Заменика председника Етичког одбора на предлог члана Етичког одбора.

Конституисање Етичког одбора

Члан 6.

Прву седницу Етичког одбора сазива председник претходног састава Етичког одбора. Уколико то није могуће, конститутивну седницу Етичког одбора сазива директор Института.

На конститутивној седници верификују се мандати чланова Етичког одбора.

На конститутивној седници врши се предлагање и избор председника и заменика председника Етичког одбора.

Права и дужности члана Етичког одбора

Члан 7.

Члан Етичког одбора има следећа права:

- 1) да учествује у раду и одлучивању Етичког одбора;
- 2) да учествује у расправи на седницама Етичког одбора и поставља питања о раду Етичког одбора;
- 3) да буде обавештен о свим питањима потребним за вршење функције;
- 4) да му буде благовремено достављен материјал за седницу;
- 5) да остварује и друга права у складу са законом, Етичким кодексом и овим Пословником.

Члан Етичког одбора има следеће дужности:

- 1) да присуствује седницама Етичког одбора;
- 2) да функцију обавља у складу са принципима професионалне етике;
- 3) да благовремено пријави и наведе разлоге за одсуство са седнице;
- 4) да без одлагања обавести Етички одбор о постојању разлога који могу да доведу у сумњу његову непристрасност.

Права и дужности члан Етичког одбора стиче ступањем на функцију.

Председник Етичког одбора

Члан 8.

Председник Етичког одбора:

- 1) представља Етички одбор;
- 2) припрема, организује и сазива седнице Етичког одбора;
- 3) руководи седницама Етичког одбора;
- 4) предлага дневни ред седнице Етичког одбора;
- 5) потписује акта, мишљења, оцене и предлоге које доноси Етички одбор;
- 6) стара се о благовременом извршавању послова из надлежности Етичког одбора;
- 7) стара се о примени Пословника о раду Етичког одбора;

8) обавља друге потребне послове потребне за рад Етичког одбора.

Заменик председника Етичког одбора

Члан 9.

Заменик председника Етичког одбора:

- 1) замењује председника Етичког одбора, у случају његове спречености;
- 2) помаже председнику Етичког одбора у вршењу послова из његове надлежности;
- 3) обавља друге послове из надлежности Етичког одбора за које га овласти председник Етичког одбора.

Начин одлучивања

Члан 10.

Етички одбор у оквиру своје надлежности разматра питања и доноси одлуке на седницама.

Седница Етичког одбора може бити редовна и ванредна.

Етички одбор одлуке доноси гласањем.

Одлуке се доносе већином гласова чланова Етичког одбора.

Заказивање седница

Члан 11.

Седнице Етичког одбора заказује председник.

Редовна седница Етичког одбора се одржава најмање два пута годишње.

Ванредну седницу заказује председник, по потреби, односно у роковима прописаним за поступак по захтеву за давање мишљења или оцене.

Чланови Етичког одбора се обавештавају позивом посредством електронске поште који садржи податке о редном броју седнице, времену, месту и начину одржавања седнице.

Уз позив за седницу члановима Етичког одбора се доставља предлог дневног реда, нацрт записника са претходне седнице и материјал за седницу.

Начин одржавања седница

Члан 12.

Седнице Етичког одбора се одржавају у просторијама Института или електронским путем.

Седнице Етичког одбора се одржавају ако им присуствује најмање половина чланова.

У случају потребе за хитним поступањем, седнице Етичког одбора могу се организовати и телефонским путем, односно изјашњавањем и гласањем чланова путем телефонског разговора.

О одржавању телефонске седнице Етичког одбора сачињава се службена белешка.

Одржавање седнице у случају одсуства члана Етичког одбора

Члан 13.

У случају постојања објективних околности које спречавају присуство једног или више чланова Етичког одбора, учешће на седници може се омогућити и путем електронске платформе за комуникацију или видео конференцијске везе.

Отварање и ток седнице

Члан 14.

Етички одбор ради и одлучује на седници на којој је присутна већина чланова. Уколико пре почетка седнице Одбора председник закључи да седници не присуствује прописан број чланова, седница се одлаже.

Седницу отвара председник Етичког одбора пошто претходно утврди да је присутан довољан број чланова и да је обезбеђен кворум за рад.

Предлагање дневног реда

Члан 15.

Председник Етичког одбора предлаже дневни ред седнице.

Члан Етичког одбора је овлашћен да предложи измену или допуну дневног реда.

Председавање седницом

Члан 16.

Седницом председава председник, а у случају његове спречености заменик председника.

Ток седнице

Члан 17.

После усвајања дневног реда, Председник отвара расправу по свакој тачки дневног реда појединачно.

Чланови Етичког одбора имају право да учествују у расправи.

Председник даје реч према редоследу пријављивања.

Етички одбор доноси одлуку о свим тачкама дневног реда.

Расправа се сматра окончаном када се више нико не јавља за реч.

Гласање и одлучивање

Члан 18.

Етички одбор одлучује јавним гласањем.

Гласање о сваком предлогу врши се дизањем руке за предлог или против предлога.

Уколико се одржава електронска седница гласање се врши изјашњавањем чланова на јасан и недвосмислен начин, а потврда о начину гласања чланова Етичког одбора саставни је део записника са електронске седнице.

Члан Етичког одбора може се уздржати од гласања.

Одлука се сматра донетом уколико је за предлог гласала већина чланова Етичког одбора.

Председник закључује гласање и саопштава резултат.

Старање о реду на седницама

Члан 19.

Председник се стара о одржавању реда на седници.

Председник опомиње члана Етичког одбора или друго присутно лице које омета рад Етичког одбора на седници.

Уколико опоменуто лице настави да омета рад на седници, председник може донети одлуку о одузимању речи или његовом удаљењу са седнице.

Повреда Пословника

Члан 20.

Члан Етичког одбора има право да укаже на повреду Пословника и да захтева да се Етички одбор о томе изјасни.

Одлагање и прекид седнице

Члан 21.

Седница се одлаже уколико није присутан потребан број чланова Етичког одбора или ако није испуњен неки други услов за њено одржавање.

Седница се прекида ако се не може одржати ред, ако у току седнице престане да постоји неки услов неопходан за њено одржавање, ради краћег одмора или консултација о поједином питању.

Седницу одлаже и прекида Председник.

Седница може бити прекинута и одлуком Етичког одбора.

Завршетак седнице

Члан 22.

Након окончања расправе и одлучивања по свим тачкама дневног реда и уколико се нико више не јавља за реч, Председник закључује седницу.

Вођење записника

Члан 23.

О седници Етичког одбора води се записник за који је задужен Секретар Института.

Записник са претходне седнице усваја се на наредној седници Етичког одбора. Члан Етичког одбора има право да стави примедбе на записник, писмено пре седнице или усмено на седници на којој се усваја записник, о чијој основаности се Етички одбор изјашњава гласањем.

Председник констатује да је записник усвојен без примедби, са прихваћеним изменама или да није усвојен.

Одлучивање по захтеву

Члан 24.

Етички одбор заузима ставове, доноси одлуке и даје мишљење о етичким питањима поводом захтева који се односи на истраживача или спољног сарадника Института а у вези са обезбеђењем добре научне праксе и очувањем основних стандарда поступања у научно-истраживачком раду који су дефинисани Етичким кодексом Института.

Захтев треба да буде јасно одређен и у њему треба да буде описано понашање за које се сумња да није усклађено са принципима добре научне праксе и очувањем основних стандарда поступања у научно-истраживачком раду.

Уз захтев се могу приложити и одговарајући докази.

Захтев се подноси у електронском облику на адресу електронске поште Института или се у папирном облику предаје Секретару Института, који је дужан да о томе без одлагања обавести Председника Етичког одбора.

Поступак давања мишљења је бесплатан.

Ванредна седница

Члан 25.

По пријему захтева председник Етичког одбора сазива ванредну седницу на којој ће се одлучити да ли је Етички одбор надлежан да поступа по захтеву у року од десет дана од пријема захтева. Уколико се захтев односи на члана Етичког одбора, тај члан се изузима из њеног даљег рада у вези са тим захтевом.

Етички одбор закључком одбацује захтев за који није надлежан и доставља га без одлагања подносиоцу захтева.

Ако Етички одбор оцени да је надлежан за поступање по захтеву, он захтев без одлагања доставља лицу против кога је поднет, ради писаног изјашњења.

Достављање се врши обавештавањем електронским путем уз обавезну потврду пријема.

Рок за достављање писаног изјашњења је 10 дана од електронског достављања.

Етички одбор може од подносиоца захтева да затражи додатна појашњења.

Давање мишљења

Члан 26.

Етички одбор даје мишљење о понашању које је предмет захтева на основу

података из захтева, писаног изјашњења лица на које се захтев односи и додатних појашњења, ако су затражена.

Етички одбор усваја мишљење већином гласова чланова Одбора.

Етички одбор даје мишљење у писаном облику у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Овај рок се изузетно може продужити за још 10 дана уколико су од лица против кога је поднет захтев затражена додатна појашњења или ако се ради о нарочито сложеном питању.

Мишљење

Члан 27.

Мишљење Етичког одбора садржи:

- идентификацију захтева,

- кратак опис захтева и питања о којима је Етички одбор расправљао,

- образложену оцену да ли је понашање које је предмет захтева супротно

Етичком кодексу Института,

- друге потребне елементе.

Уколико Етички одбор нађе да у описаном поступању има елемената за покретање поступка пред Одбором за етику у науци, она ће то посебно нагласити у свом мишљењу.

Етички одбор доставља мишљење подносиоцу захтева, лицу на које се захтев односи и Директору Института.

Оцена усклађености предлога

Члан 28.

Оцену усклађености предлога научног истраживања Етички одбор врши по писаном захтеву руководиоца предложеног истраживања који се Етичком одбору доставља посредством електронске поште Института.

По пријему захтева председник Етичког одбора сазива ванредну седницу на којој ће се одлучити да ли је Етички одбор надлежан да поступа по захтеву у року од десет дана од пријема захтева.

Уколико се захтев односи на члана Етичког одбора који је члан пројектног тима научног, односно стручног пројекта, може се изузети из поступања по захтеву.

Поступајући по захтеву за издавање мишљења о предлогу научног истраживања, Етички одбор може:

- 1) Захтевати допуну предлога научног истраживања у случају да предлог не садржи довољно података који омогућавају оцену усклађености са Кодексом;

- 2) Издати позитивно мишљење којим се утврђује да је предлог научног истраживања у складу са Кодексом;

- 3) Издати мишљење којим се утврђује да је предлог научног истраживања делимично усклађен са Кодексом и предложити измене које је неопходно направити у предлогу ради његовог усклађивања са Кодексом;

- 4) Издати негативно мишљење којим се утврђује да је предлог научног истраживања у супротности са Кодексом.

Етички одбор је у обавези да мишљење о усклађености предлога пројекта са Кодексом изда у року од 30 радних дана од дана подношења захтева.

Етички одбор усваја мишљење већином гласова чланова.

Против мишљења из става 2, тачка 3 и 4, подносилац може изјавити приговор Научном већу Института у року од 15 радних дана од дана доношења мишљења против ког се изјављује приговор.

Евалуација предлога

Члан 29.

Приликом евалуације предлога научног истраживања Етички одбор се спроводи по следећим принципима:

- 1) Евалуација потенцијалног научног учинка треба да буде јавна и транспарентна;
- 2) Евалуација треба да буде обухватна и стручна;
- 3) Евалуација треба да буде заснована на подацима и неарбитарна;
- 4) Евалуација треба да буде неинвазивна;
- 5) Евалуација треба да буде оријентисана на подизање квалитета;
- 6) Евалуација треба да буде дисциплинарно прилагођена;
- 7) Евалуација треба да буде поштена;
- 8) Евалуација треба да буде ауторитативна;
- 9) Евалуација треба да буде рационална.

Праћење усклађености тока истраживања

Члан 30.

Етички одбор прати усклађеност тока истраживања за које је издао позитивно мишљење о усклађености предлога научног истраживања са Кодексом, током читавог периода спровођења истраживања.

У оквиру надлежности из става 1. овог члана, Етички одбор издаје мишљења најмање једном у шест месеци.

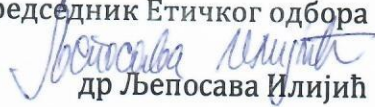
Уколико истраживање траје краће од шест месеци, мишљење из става 2. овог члана се издаје по завршетку истраживања, а пре представљања, односно објављивања резултата истраживања.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 31.

Овај Пословник се објављује на интернет страници Института.

Овај Пословник ступа на снагу осам дана од објављивања на интернет страници Института.

Председник Етичког одбора

др Љепосава Илијић